

لغت نامه

درین قسمت لیست لغات است که ممکن جدید یا مشکل باشند و یا خاصاً برای بهبود صحت محیطی اهمیت دارند. این لغات در فهمیدن معنی این لغات به شما جهت درک بهتر مطالب این کتاب کمک میکند.

بیشتر این لغات در داخل کتاب در بخش های مربوطه نیز شرح شده داده شده اند.

این لغات به ترتیب حروف الفبای انگلیسی درینجا ذکر میگردند:

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V X Y Z

a

Air Pollution آلوده گی هوا به آزاد شده گازات زهری و ذرات کوچک در فضا اطلاق میشود. آتش زدن مواد سوخت فسیلی سبب آلوده گی شدید هوا میشود.

Algae نباتات بسیار کوچک بدون ریشه، ساقه یا برگ در آب و جاهای مرطوب رشد می نمایند.

Allergy, allergic reaction عکس العمل آلرژیک. مجموعه از اعراض مانند: خارش، عطسه، بخارهای جلدی، شاک و تنگی نفس، که در هنگام مواجه شدن با یک ماده حساسیت بر انگیز بروز میکند. ماده حساسیت زا را بنام **Allergen** یاد مینمایند.

Anemia کم خونی، کم شدن تعداد کربوات سرخ خون. مریضی ای که از اسباب ذیل بمیان می آید: کمبود آهن، تخریب اعضا خون ساز توسط زهریات، تشعشعات یا اسباب دیگر و یا تخریب بیشتر کربوات خون نسبت به تولید آن.

Antibiotics فامیل ادویه ای که جهت مبارزه و کشتن باکتریها و انتانات بکار میروند.

Antibiotic resistance مقاومت در مقابل انتی بیوتیک. مقاومت در مقابل انتی بیوتیک وقتی بوجود می آید که از آن بصورت بیمورد استفاده شود، یا داخل طبیعت رها شده و باکتری ها در مقابل آن مقاومت کسب نموده اند.

A-frame level یک وسیله ایست که برای ساختن ترازهای یا مانعه های هم سطح در زمین های مایل و دامنه ها استفاده میشود. بشکل حرف A انگلیسی طراحی شده است.

Absorb جذب کردن. مثلاً جذب نمودن آب از روی زمین توسط ریشه های نباتات

Actaminophen یک دواى ضد درد، همچنان بنام تجارتي **Paracetamol** نیز مشهور است.

Acetone یک حلال عضوی. ماده توکسیک میباشد.

Activated Charcoal شارکول یا ذغال فعال شده. برای دفع زهریات و کاهش اثرات مضر آنها استفاده میشود.

Active Ingredient به بخش فعال و مؤثر افت کش ها اطلاق میگردد، که سبب از بین رفتن آفات نباتی میشود.

Acute به حالت شروع ناگهانی، جدی و خطرناک یک مرض اطلاق میگردد. ولی ممکن است دوامدار نباشد. این لغت را با **Chronic** (مزمن) مقایسه کنید.

Agroforestry به پرورش یکجایی نباتات و درختان جنگلی باهم گفته میشود. که میتواند سبب تولید غذا، هیزم و حفظ باروری خاک گردد.

Black seed سیاه دانه. منشأ آن هند وشرق میانه بوده و در تداوی حملات آستما استفاده میشود.

Bleach ماده ایست که برای غیر عفونی نمودن آب و ضد عفونی نمودن سطوح مختلفه و وسایل بکار میرود.

Blood Fluke حادثه انتانی که بوسیله کرم های موجود در باتلاق های آب تولید میشود. همچنان بنام های (شیستوزومیازس) و (بیلارزیا) نیز یاد میشود.

Brominated flame retardant (BFR) ماده ایست که در ترکیب وسایل برقی، فرنیچرها و منسوجات بکار میروند. دلیل اصلی استفاده از آن کاهش دادن خطر حریق است.

Bronchitis برونشیت. مشکل تنفسی که با اعراضی از قبیل تب، سرفه و درد سینه همراه است.

C

Cadmium عنصر فلزی است که از جمله فلزات ثقیله بوده و در ساخت وسایل برقی و سایر محصولات استفاده میگردد.

Cancer مرضی است که شاخص آن رشد بی رویه و غیرقابل کنترل حجرات بدن میباشد. این رشد سبب صدمه به اعضا بدن میگردد. قسمت های مختلف بدن قابلیت ابتلا به آنرا دارند. توکسیک های کیمیاوی و آلوده گی های محیطی از جمله دلایل اصلی ایجاد سرطان اند.

Carbon dioxide گاز بیست که به اثر تنفس از بدن خارج میشود. همچنان سوختاندن مواد فسیلی نیز سبب تولید آن میگردد. کاربن دای اکساید تولید شده از سوخت های فسیلی، دلیل اصلی گرمی جو زمین میباشد. بنام CO₂ نیز یاد میشود.

Carbon monoxide گاز خطرناک سمی. بدون رنگ و بوی بوده و توسط موتورها، دود سگرت و سوختاندن گاز طبیعی و غیره تولید میشود. بنام CO نیز یاد میشود.

Artemisinin دوايي که جهت تداوی ملاریا استفاده میگردد.

Asbestos ماده زهری که در مقابل آتش مقاوم بوده و برای ساخت مواد ساختمانی ناسوز و البسه ضد حریق استفاده میشود. اسپیتوس به ذرات بسیار کوچکی تبدیل میگردد که تنفس آن سبب مشکلات و خیم تنفسی میشود، که تحت عنوان Asbestosis مطالعه میشود.

Asthma مرضی است که با تنگی نفس و صدای ویز همراه است. حملات این مرضی غالباً در اثر مواجه شدن با یک آلرژن یا آلوده گی هوا به وجود میآید.

Autoclave ماشینی است که با استفاده از فشار و بخار سبب تعقیم البسه و وسایل میگردد. عموماً در شفاخانه ها و کلینیک ها استفاده میگردد.

B

Bacteria موجودات کوچک ذره بینی. تعدادی از باکتریها سبب امراض انتانی میگرددند و بنام اجرام مرضی یاد میشوند. برخی دیگر به عضویت کمک میکنند که ترکیبات عضوی را بشکنند. همچنان در تجزیه بقایای عضوی در زمین کمک کرده و سبب حفظ باروری زمین ها میشوند.

Benzene حلال کیمیاوی خطرناک

Bilharzia مرضی که از اثر ابتلا به کرم های ساکن در آبهای باتلاق ها بوجود می آید. بنام های (شیستوزومیازس) و کرم های خون نیز یاد میشود.

Biodiversity تنوع زیستی. موجودیت انواع مختلف نباتات، حیوانات، حشرات و غیره جانداران که در زمین باهم زندگی میکنند.

Biogas گاز تولید شده از گندیده شدن مرکبات عضوی. بیشتر ین نوع گاز تولید شده میتان است. این گازات به آسانی و پاکی میسوزد، و امکان استفاده از آنها به عنوان مواد سوخت وجود دارد.

Biomass باقیمانده نباتات و حیوانات. از ین بقایای میتوان بعنوان ماده سوختی استفاده نمود.

Birth defect نقض ولادی. مشکلات جسمی وروانی که طفل از زمان تولد با خود دارد، مثل: لب و کام چاک، کندی ذهنی و غیره. این نقایص گاهی از سبب تماس مادر با مواد کیمیاوی توکسیک بمیان می آیند. همچنان بنام نقایص جنتیکی Genetic defects نیز یاد میشوند.

Clean Production تولید پاک، روش ایست که مقدار زباله های توکسیک را بصورت قابل ملاحظه ای کاهش میدهد. این میتود استفاده از انرژی های قابل بازیابی را در اولویت قرار میدهد.

Clear cut logging وقتیکه اکثر درختان موجود در یک ساحه قطع شده باشند.

Climate اقلیم، وضعیت جوی که برای مدت طولانی در یک منطقه حاکم است.

Climate Change تغییرات آب وهوا. تبدیل اقلیم ایکه در یک منطقه برای مدت زمانی طولانی مستقر بوده است. این پدیده عمدتاً به دلیل سوختاندن سوخت های فسیلی بوجود آمده، که سبب گرمی جو زمین گردیده است.

Community جامعه. مجموعه از افراد که در یک ساحه مشخص زندگی نموده و با هم ارتباط دارند. مثلاً مردم یک کوچه، یک قریه و یا شهر. گاهی جامعه به گروه های خاصی نیز اطلاق میگردد. مانند: زارعین، مادران و یا کسانیکه به عین مسجد میروند، یا منافع ومشکلات مشترک دارند.

Community seed stewardship وقتیکه جامعه گونه های مختلف تخم های زراعتی را جمع و برای آینده نگهداری نموده و از خصوصیات آنها را ثبت مینمایند.

Compact, Compaction سخت شدن زمین. وقتیکه خاک از سبب از دست دادن مواد عضوی، آبیاری بیش از حد و یا گشت وگذار انسانها، حیوانات و وسایط فشرده و سخت میگردد. خاک فشرده شده آب و هوا را نگهداشته نتوانسته و فرسایش می یابد.

Companion planting کشت نباتات مختلف بصورت یکجایی در عین مکان، برای بهبود صحت محصولات با کاهش آفات و استفاده بهتر از مواد مغذی زمین.

Catchment, catchment area قسمتی از زمین که باران گیر بوده و آب بارش را به مناطق پایینتر راهنمایی میکند. که بعداً به رود خانه ها ریخته یا جذب زمین شده و منبع آب زیر زمینی میگردد. این لغت مترادف Watershed است. همچنان بلندترین قسمت حوزه آبی را تشکیل میدهد.

Cell حجره. کوچکترین واحد ساختمانی هر شی زنده. تمامی نباتات، حیوانات و انسانها از حجرات ساخته شده اند.

Certification Program مطلع کردن مردم ایکه تولیدات زراعتی را خریداری مینمایند در مورد اینکه این تولیدات به طریق صحی از نظر محیط زیست و اجتماعی کشت شده است. محصولات میتواند تصدیقنامه عضو بودن را داشته باشد، تولیدات جنگلی میتواند تصدیقنامه حاصل گیری پایدار را داشته باشد و بهمین ترتیب. با این تصدیق نامه ها فروشنده میتواند قیمت بلندتری را نصیب شود

Chemical Body Burden مقدار مواد توکسیک موجوده در بدن انسان در هر زمان.

Chlorine ماده کیمیاوی قوی که برای غیرعفونی نمودن اشیاء وکشتن جراثیم استفاده میشود (نام دیگر آن بلیچ است). همچنان این ماده در ساخت ورق های بلیچ و پلاستیک های PVC استفاده میشود. سوختاندن اشیای حاوی کلورین سبب تولید گازات زهری از قبیل دیوکسین ها و فیوران ها میشود، که خیلی ها برای صحت مضر اند.

Chloroquine دوايي است که در تداوی مالاریا کاربرد دارد.

Cholera مرضیست که از اثر تماس با آبهای آلوده و غذای ناپاک تولید میشود. توسط آبهای ناپاک منتشر شده و اغلب سبب اسهال و استفراغ شدید میگردد.

Chromium عنصر فلزی ثقیله. در صنعت چرم گری و سایر صنایع استفاده میشود.

Chronic مزمن. حالتی که برای مدت طولانی دوام مینماید. مرض مزمن برای سال ها تداوم یافته و تداوی قطعی آن مشکل است. این لغت را با Acute مقایسه کنید.

Clindamycin انتی بیوتیکی است که برای تداوی مالاریا و سایر امراض انتانی استفاده میشود.

Cistern یک تانک بزرگ برای جمع آوری و نگهداری از آب.

- Decay** تجزیه آهسته و فاسد شدن. به لغت Decompose ببینید.
- Decompose** تجزیه مواد و بقایای حیه توسط حرارت، حشرات یا باکتریها. وقتیکه بقایای نباتی تجزیه میشوند، کود مفیدی تولید میشود که سبب باروری زمین میشود.
- Deforestation** تخریب و از بین بردن مراتع و جنگلات.
- Degradation** پایین آوردن مفیدیت، ارزش و قشنگی یک شی. وقتیکه زمین یا جنگل مورد سوء استفاده قرار گرفته اما از بین نرود.
- Dehydration** ضیاع آب. هرگاه بدن مقدار بیشتری آب را از دست بدهد، و آنرا جبران نموده نتواند. از جمله علائم اسهال بوده، و اکثرا ارتباط به محیط و غذای ملوث دارد. دیهیدریش برای همه خطرناک است، خصوصا اطفال که کمتر مقاوم اند.
- Delirious** هذیانات. وقتیکه شخص فکر درست و کنترل شده ندارد. دلیل آن تب بالا و یا مریض های دیگری است.
- Dengue fever** مرض خطرناکست که بوسیله پشه ها انتقال میکنند.
- Detoxify** تصفیه و پاک کردن زهریات.
- Diabetes** مرض شکر. این مریضی از اثر کمبود انسولین در بدن بوجود میآید.
- Diarrhea** اسهال . دفع مکرر و آبگین مواد غایطه. اسهالات عمدتا از اثر خوردن مواد غذایی یا نوشیدنی فاسد، و عدم رعایت حفظ الصحة ایجاد میگردند.
- Dilute** رقیق ساختن یا ضعیف نمودن اثرات یک ماده، بعد از مخلوط نمودن آب در آن.
- Dioxins** گروهی از مواد کیمیای خیلی خطرناک که بعد از سوختاندن پلاستیک ها آزاد میشوند. دایوکسین ها از جمله آلوده کننده های پایدار عضوی اند (POP).
- Disinfect, disinfection** غیر عفونی نمودن. پاک نمودن زخم ها، تجهیزات، وسایل، آب و دیگر اشیا از اجرام مرضی. غیرعفونی باعث جلوگیری از انتشار امراض میشود.
- Disposable** یکبار مصرف . وسیله که یکبار استفاده شده و سپس دور انداخته میشود.
- Diversity** تنوع زیستی. موجودیت انواع زیاد و مختلف نباتات، حیوانات و انسان ها در یک محیط. به biodiversity نیز نظر کنید.
- Compost** کود یا شوره طبیعی. غذای طبیعی نباتات که از اثر تجزیه اضافات مواد غذایی، فضلات حیوانی یا نباتی و غیره مواد عضوی ساخته میشود.
- Conservation** نگهداری و حراست از منابع طبیعی تا تخریب و فاسد نشوند.
- Constructed wetland** باتلاب یا مرداب ایکه با نباتات آبی پر شده و زباله های موجوده در آب را فیلتر می نمایند. همچنان بنام reedbed نیز یاد میشود.
- Consumer** مصرف کننده. شخصیکه محصول را خریده و استفاده میکند.
- Consumption** مصرف کردن. خریدن یک شی و مصرف آن.
- Containment pond** حوض ایکه برای ذخیره نموده زباله های معدنی ویا نفتی استفاده میگردد.
- Contour, contour line** ساحات تراز شده در تپه ها. این ساحت در تپه های و شیب ها جاهای هموار شده و همسطح شده برای کشت است.
- Contour barrier** یا خطوط مانعوی که یک سطح هموار را از سطح هموار دیگر در تپه ها و شیب ها جدا مینماید. این خطوط مانعوی جریان آب را آهسته ساخته ، آبرا منتشر نموده و به جذب آن در زمین کمک میکند و هم از فرسایش خاک جلوگیری بعمل میاورد .
- Crop residue** ساقه، ریشه و برگهای نباتات که بعد از درو نمودن و جمع نمودن غله جات بجا می مانند. این بقایا اکثرا بعنوان کود استفاده میشوند.
- Crop rotation** کشت دورانی. عوض نمودن جای کشت غله جات . این کار باروری خان را بهبود می بخشد.
- Cutting** قلمچه. شاخه یا قسمتی از یک نبات که بریده شده و بعد از غرس به نبات یا درخت دیگری تبدیل میشود.
- Cyanide** ماده کیمیای خیلی خطرناک که در معادن استخراج طلا استفاده میشود.

D

DDT حشره کش ایکه در مجادله علیه مالاریا استفاده میشود. دی دی ت از جمله آلوده کننده های پایدار عضویست (POP). استفاده بیمورد و زیاد ازین حشره کش سبب شده که اثر آن علیه مالاریا کاهش یابد.

Erosion وقتیکه سطح باور زمین توسط آنها یا هوا شسته شده و از بین میرود. (فرسایش زمین)
Estrogen استروجن . از جمله هورمون های جنسی بوده، و خصوصیات تناسلی زنانه را کنترل میکند. (همراه با پروجسترون).
Evaporation وقتیکه آب به هوا تبخیر شود .

Excess زیاده از حد. مثلا آلوده گی بیش از حد آب وهوا.

Exotic plant or tree درخت یا نباتی که برای محیط بومی نمی باشد (غیر بومی).

Exploit استفاده جویی مطلق، بهره کشیده بیش از حد بدون توجه به اثرات طولانی مدت صحتی یا محیطی.

Exposure معروض شدن، وقتیکه انسان به یک شی به تماس میاید. معروض شدن به مواد کیمیای و زهریات از طریق تماس، خوردن یا بلع نمودن آنها صورت میگیرد.

Extraction استخراج . بیرون نمودن نفت، منرالها و منابع دیگر از زمین.

F

Fair trade تجارت عادلانه. خرید و فروش اجناس و وسایل به قیمت های عادلانه، هم برای فروشنده وهم خریدار.

Fair trade certification به خریداران اجازه داده میشود که بفهمند برای تولید این محصول از عملکرد تجارتي منصفانه استفاده بعمل آمده است، زارعین و کارگران سهم عادلانه دریافت مینمایند. این تصدیقنامه میتواند قیمت های بلندتر و ثابت تری برای تولید کننده فراهم سازد. همچنان **Certification** دیده شود.

Farmer field school پروگرام تعلیمی برای زارعین، تا ایشان بتوانند مشکلات خود را بدست خویش حل نموده، و راه حل های موفق را بدیگران نیز انتقال دهند.

Ferment تخمیر . وقتیکه مواد عضوی گندیده شده و تجزیه میگردند. این کار بوسیله باکتری ها انجام شده و سبب تغییر در طبیعت ماده عضوی میشود.

Fertile, fertility باروری، بارور. چه مقدار زمین محصول خوب تولید نموده یا چه شکل حیوانات و نباتات تولید مثل میکنند.

Fertilizer بارورکننده. ازین مواد غرض باروری زمین ها استفاده میشود.

Drainage دریناژ . بیرون کردن یا استخراج آب از منابع زیر زمینی، ویا جابجایی آن از یک ساحه به منطقه دیگر.

Drug resistance مقاومت دوايي. وقتیکه یک دوا نمی تواند مرض موجوده را تداوی کند.

E

Ecological, Ecology اکولوژی، زنجیره حیاتی . رابطه موجودات حیه با یکدیگر و بامحیط زیست. یک شی وقتی اکولوجیک است که برای محیط زیست مفید بوده ویا مانند سیستم طبیعی رفتار کند.

Ecotourism اکو توریسم. پروژه ایکه هدف آن بدست آوردن منابع مالی از طریق جذب توریست برای دیدن مناظر طبیعی و جاها ایکه محیط آن آسیب ندیده باشد.

Emphysema آمفیزم . یک مرض تنفسی که به اثر کشیدن سگرت، کار در معدن و تنفس هوای آلوده ایجاد میگردد.

Endometriosis مریضی جدی که سبب رشد سطح داخلی رحم یا اندومتر در یک محل خارج رحمی میشود.

Environmental Impact Assessment (EIA) ارزیابی اثرات بر محیط زیست. یک مطالعه اثرات و تغییرات محتمله از سبب یک پروژه مثل معدنکاری، بند آبگردان ویا کشیدن سرک است.

Enzyme انزایم. یک ماده ایست که توسط اجسام حیه ساخته شده و سبب یک سلسله تغییرات کیمیای میگردند مانند هضم غذا.

Epidemic اپیدیمیک . هرگاه یک مرض بسرعت از یک شخص به شخص دیگر سرایت کرده و افراد زیادی را مصاب ساخته باشد.

Epilepsy صرعه یا مرگی. یک مرض ایکه در آن شخص اختلاج، غش و ضیاع شعور دارد.

Ephedra یک نبات طبی ایکه برای ازبین بردن حملات آسم استفاده میشود. در چین بنام **Ma Huang** یاد میشود.

Ephedrine دوايست که برای کمک به تنفس استفاده میشود.

Equator خط استوا. خط فرضی که زمین را بدو نصف کره شمالی و جنوبی تقسیم می نماید.

G

Gasoline سوختی که در موتورها، وسایل باربری، موتورسیکل ها و جنراتور ها استفاده میشود. همچنان پترول نیز یاد میشود.

Genes واحد های وراثتی. خصوصیات ارثی را از یک نسل به نسل دیگر انتقال میدهند. مثلا سبب آبی یا نضواری شدن چشم ها و سیاه یا زرد شدن مو ها شده ویا حتی قد و قواره اشخاص را تعیین میکنند.

Generate تولید کردن. معمولا برای تولید برق این لغت استفاده میشود.

Genetic damage, Genetic defect نقایص ارثی، تخریبات وراثتی. عبارت از ایجاد تخریب در واحد وراثتی در جنین بوده که این تخریبات سبب نقایص ولادی در نباتات، حیوانات و انسانها میشود. بعضا این تغییرات به نسل های آینده منتقل میشوند.

Germ جرم مرضی. موجودات کوچک ذره بینی که سبب انتقال امراض میشوند. اجرام مختلف، امراض متفاوتی را سبب شده و از راه های متعدد منتقل میشوند. مثلا دیزانتری از طریق مواد غایبه انتقال میکند، و توبرکلوز از طریق تنفس هوای آلوده.

Giardia پرازیتی است که سبب اسهال زرد رنگ و بد بوی میشود. که با گرفتگی های بطنی، و نفخ و باد بد بوی همراه است.

Global warming افزایش حرارت در زمین. سبب سیلاب های بیشتر از معمول، طوفان ها، بلند رفتن سطح آب بحر، و انتشار امراض به نواحی جدید میگردد.

Glutaraldehyde ماده کیمیای خطرناکیست که برای معقم سازی و پاک کردن اشیای آلوده استفاده میشود. این ماده خیلی ضرر رسان بوده و باید با احتیاط از آن کار گرفته شود. بهتر آنست که از محصولات محفوظ تر استفاده شود.

Goiter جاغور یا گوتر. تورم یا بر آمدگی قسمت قدامی پائینی گردن، که دلیل آن یا کمبود آیودین در غذاست، ویا تسمم مزمن با سیاناید.

Food chain زنجیره غذایی. سلسله از موجودات که با هم ارتباط غذایی دارند (یعنی اولی شکار دومی، و دومی شکار سومیست). همچنان بنام **Food web** یا شبکه غذایی نیز یاد میشود.

Food Safety غذای بیخطر. هنگامیکه یک غذا مقوی، بدون زهر و بی ضرر است، به آن غذای امن گفته میشود.

Food security مصوونیت غذایی. این به حالتی اطلاق میشود که همه افراد جامعه غذای مقوی، صحتی و کافی برای تمام مدت سال داشته، ویا استفاده از آن قادر به انجام فعالیت های روزانه خود میباشدند. مصوونیت غذایی ارتباط به تقسیم غذا نیز داشته، که باید بصورت عادلانه، پایدار و در میان تمامی اقشار جامعه تقسیم گردد.

Food sovereignty استقلال غذایی. حق یک جامعه یا ساحه برای تعیین شکل تولید، تقسیم، فروش، نرخ گذاری و مصرف غذا بصورت مستقلانه و خارج از دخالت دیگران.

Food web به **Food chain** ببینید.

Forest جنگل، ساحه سبز وسیع ایکه با درختان و نباتات دیگر پوشانیده شده و در آن جا رشد می نمایند. ساحه تنها مربوط اشجار و نباتات نبوده، بلکه حیوانات، و انواع پرندگان در آن جا زندگی نموده و به منابع آن وابسته اند.

Formaldehyde ماده کیمیای که در تعقیم و پاک سازی استفاده میشود، همچنان در ترکیب محصولات صنعتی وجود دارد. فارم الدیهاید خیلی خطرناک بوده و با احتیاط باید استفاده شود، درصورتیکه ناگزیر از استفاده از آن باشید.

Fossil fuel سوخت فسیلی، این مواد بقایای نباتات و حیواناتی اند که میلیون ها سال قبل مرده اند. مواد فسیلی شامل گاز طبیعی، ذغال سنگ، و نفت است. این منبع غیر قابل تجدید بوده وبعد از سوختن، مواد توکسیک را در فضا آزاد میکند که عمده ترین دلیل گرم شدن جو زمین است.

Fumes دود ها و یا گازات بی بو، بعضا غیر قابل دید که از اثر سوختاندن مواد کیمیای بوجود میاید. این گازات اکثرا برای تنفس مضر اند.

Hydrogen peroxide ماده ایست که برای شستشو و غیر عفونی کردن بکار میرود.

Hygiene حفظ الصحة. انجام هرکاری برای پاک کردن محیط و بدن. مثلا شستن دستها، پاک کردن خانه، نگهداری غذا وغیره.

J

Ibuprofen دوا ایست که غرض از بین بردن درد، تب و التهاب بکار برده میشود.

Immunization معافیت. یک پیچکاری، قطره یا دوا ایکه سبب تولید معافیت در مقابل امراض خاصی میگردد. مثلا: سرخکان، تیتانوس، فلج اطفال وغیره. همچنان بنام Vaccination نیز یاد میگردد.

Immunization programs پروگرام های که بر معافیت کتلی جامعه تمرکز دارند. این برنامه ها عموما توسط مؤسسات بین المللی (مانند سازمان صحتی جهان و دفتر یونیسف)، یا حکومت های محلی و ملی بره انداخته میشوند. کمپنی های سازنده و فروشنده واکسین نیز در ترویج این پروگرام ها سهیم اند. بنام Vaccination programs نیز یاد میشوند.

Incineration سوختاندن زباله های تولید شده در داخل یک ظرف سر بسته، غرض جلوگیری از ضرر های آن.

Incinerator داش یا کوره های بسته که در آن زباله ها سوختانده میشود.

Incline سراسیمی یک دره یا سطح مایل (در جهت روبه بالا).

Indoor air pollution آلوده گی موجود در داخل یک ساختمان یا خانه، ناشی از دود سگرت، محصولات کیمیاوی، ویا منابع دیگر.

Industrial pollution همه انواع آلوده گی های تولید شده بوسیله صنایع، شامل زباله های بجا مانده از ساخت محصولات یا مواد کیمیاوی مورد استفاده.

Inert ingredient جزء غیر فعال آفت کش ها. قسمتی از محلول ها یا مواد آفت کش که قادر به کشتن اجرام مرضی نیستند، اما سبب چسپیدن اجزای فعال آفت کش ها به نباتات میشود، تا از شسته شدن یا تخریب قبل از وقت آنها جلوگیری کنند. این اجزا گاهی خیلی سمی اند.

Greywater آب استفاده شده. آبیکه در ظرف شویی یا آشپزی یکبار مورد استفاده قرار گرفته باشد. این آب را میتوان در باغداری یا سایر جاها استفاده نمود.

Groundwater آب زیرزمینی. این منبع به میزان بارندگی وابسته بوده و مقدار آن میتواند با استفاده زیاد یا بارش و باران کمتر، تقلیل یابد. بنام Water table یا aquifer نیز یاد میشود.

Guinea worm کرم سفید تار مانند. در زیر پوست زندگی کرده و سبب زخم های دردناکی در زانو، دست وغیره جاهای بدن میشود.

H

Hantavirus یکنوع ویروس است که بعد از تنفس ادرار یا مواد غایطه جوندگان منتن انتقال میکند.

Heavy metals فلزات ثقیله. این عناصر خیلی مضر بوده و سبب امراض مختلف میگرددند، حتی معروض شدن به مقدار بسیار کمی از آنها. بعضی فلزات ثقیله عبارتند از: سرب، سیماب، کدیمیوم و کرومیوم

High voltage wire لین ها ایکه ولتاژ بلند برق را دارند و مقدار بسیار زیادی برق را انتقال میدهند. انتقال از منبع تولید به مصرف کننده صورت میگردد.

HIV/AIDS ویروس اچ آی وی، که سبب مرض ایدز میگردد. در سیر این مرضی، بدن سیستم معافیتی خود را از دست داده و در مقابل امراض مجادله نموده نمی تواند. میلیون ها انسان در سراسر دنیا به آن مبتلا بوده و تداوی برای آن وجود ندارد. فعلا فقط میتوان سیر مرض را با استفاده از ادویه، بهبود رژیم غذایی و بهبود حالت زندگی کنترل کرد.

Hormones هورمونها. مواد کیمیاوی طبیعی که بدن آنرا تولید نموده و وظیفه کنترل وزن، حرارت بدن، گرسنگی، استحکام استخوانها، خلق و خوی، خصوصیات جنسی و تولید مثل را بعهده دارد.

Hormone disruptor ماده کیمیاوی ایکه داخل بدن شده و وظیفه هورمون های طبیعی را در اثر تولید سیگنال های غلط، خراب میکند.

Hybrid ترکیب نوعی. ترکیب خصوصیات جنتیک دو حیوان یا نبات مختلف برای تولید یک فرزندی که خصوصیات مشترک هر دو والدین خود را داشته باشد.

Infection انتان. ناراحتی ایکه از سبب باکتری ها، ویروس ها و دیگر میکروب ها بمیان میاید. انتان ممکن تمام یا قسمتی از بدن را مصاب سازد.

Infectious Diseases مریضی انتانی که به آسانی از یک شخص به شخص دیگری انتقال می یابد.

Infrastructure زیر بنا. چیز هایی که اعمار شده اند، مانند خانه ها، سرکها و یا سیستم آبرسانی.

Injection تزریق کردن. وقتیکه دوا یا مایع از طریق زرق با سرنج و سوزن داخل بدن گردد.

Integrated pest management (IPM) مدیریت همه جانبه آفات. از بین بردن آفات نباتی بدون استفاده از آفت کش های کیمیاوی. همچنان به این روش **Natural Pest management** نیز گفته میشود.

Insulation عایق کردن. موادیکه برای جلوگیری از تبادل حرارت، سردی، صدا و برق در ساختمان ها و وسایل بکار میروند.

J

Jaundice زردی، رنگ زرد پوست و منضمه چشم. زردی یک علامت تکالیف جگر یا هیپاتیت است.

Junk food غذایی سردستی. این نوع غذا ها یا نوشیدنی ها ممکن است طعم لذیذی داشته باشند، اما مواد مغذی زیادی در ترکیب خود ندارند. این غذاها دارای مقدار زیادی نمک، شکر، چربی و مواد کیمیاویست.

K

L

Leachate زباله های مایع یا شیره های زباله که از یک چاه زباله یا انبار زباله تراوش مینماید.

Leach field سیستم دفع زباله های مایع. در ین سیستم زباله ها داخل یک پایپ زیر زمینی انتقال می یابد و چون پایپ دارای سوراخها است مواد داخل آن به تدریج در زیر زمین جذب میگردد.

Leukemia سرطان خون و مغز استخوان

Lymph system سیستم لمفاوی. این سیستم در جلوگیری و شفایابی از انتانات نقش اساسی دارد.

Lymphoma سرطانی ها ایکه منشأ لمفاوی دارند (نسج لمفاوی)، بنام لمفوما یاد میشوند.

M

Ma huang به ephedra نگاه کنید.

Malaria مرض خطرناک که سبب تب، لرزه و درد شده و میتواند کشنده باشد. ملاریا توسط پشه انتشار می یابد.

Malnutrition سوء تغذی. به حالتی اطلاق میشود که بدن غذای کافی برای تأمین رشد و سلامت خود ندارد.

Manganese عنصر فلزیست. دارای خاصیت سمی بوده و در ولدینگ کاری یا جوشکاری استفاده میشود.

Mercury سیماپ. عنصر فلزیست و از جمله فلزات ثقیله بوده، که بیشتر به شکل مایع دریافت میگردد. در عملیات استخراج طلا، ترکیب ترمامیتر ها و وسایل دیگر طبی استفاده میشود. خیلی زهری بوده و حتی تنفس بخارات آن ویا نوشیدن آب ملوث با آن عواقب جدی بدنبال دارد.

Microwave وسیله ایکه از امواج حرارتی استفاده نموده و سبب تعقیم نمودن وسایل آلات، یا پختن و گرم کردن غذا میگردد.

Mildew یک نوع فنگس که بشکل پودر ، ذرات گرد و خاک یا رشته های خیلی خورد معلوم میشود. میلدو در آبهای ایستاده رشد میکند.

Mold پوپنک. یکنوع فنگس است که بالای غذای کهنه، نباتات و در جاهای گرم و مرطوب رشد میکند.

Monoculture کشت فقط یکنوع غله در یک قسمت از زمین، یا یک ساحه مشخص. همچنان بنام **Monocropping** نیز یاد میشود.

Mulch موادی اند که بر روی زمین منتشر شده و سبب جلوگیری از تخریب آن بوسیله بارش، شعاع آفتاب، باد و حشرات میشوند. فاضلاب سبز شده غالباً این کار را کرده میتوانند.

Non-timber forest product محصولات غیر چوبی و چوب جنگلات، که قابلیت استحصال و استفاده پایدار را دارند.

Nursery نهالخانه. به محلی اطلاق میشود که نهال های تازه غرس شده نگهداری میشوند، و بعد از ریشه گرفتن به زمین منتقل میشوند.

Nutrient ماده مغذی. هرشی یا ماده ای که سبب تغذی حیوانات، نباتات و انسانها شود. انسان ها به مواد مغذی نیاز دارند تا رشد نموده و تأمین حیات شوند، و نباتات به آنها نیازمندند تا قوی شده و حاصل دهند. هر وقت دهقانان به زمین کود را اضافه میکنند، برای زمین مواد مغذی مهیا میگردد.

Nutrition تغذی. اخذ مقدار کافی و صحیح مواد غذایی، تا انسان رشد نموده، صحتمند بوده و در مقابل امراض مقاومت کرده بتواند.

Obesity چاقی. وزن اضافه تر از نورمال بدن که سبب بلند رفتن خطر امراض میشود.

Oil نفت، تیل. ماده مایع سیاه رنگ که از فسیل موجودات حیه بوجود آمده و از آن ترکیباتی از قبیل: پترول، دیزل، تیل خاک، پلاستیک ها و دیگر مشتقات پتروشیمیک حاصل میگردد. بنام Petroleum نیز یاد میشود.

Oil refinery تصفیه خانه یا پالایشگاه نفتی. محلی که نفت خام به محصولاتی مانند: پترول، دیزل، پلاستیک باب، آسفالت و غیره تبدیل میگردد. تصفیه خانه های نفتی منبع عمده آلوده گی هوا را تشکیل میدهند.

Organic farming کشت بدون استفاده از کود و آفت کش ها. قبل از بوجود آمدن آفت کش ها، تمام انواع کشت ها از نوع اورگانیک بود. این اصطلاح را میتوان در مواردی نیز کاربرد که از هیچ نوع ترکیب کیمیاوی در زراعت استفاده نشود.

Organic certification دهقانان و زارعین ای که از کود کیمیاوی و آفت کش ها استفاده نمی کنند، میتوانند برای محصولات خویش تصدیقی را فراهم کنند که تأیید نماید محصولات شان کاملاً اورگانیک یا عضوی است. به این ترتیب ممکن است محصولاتشان گرانتر از انواع عادی باشد. به لغت Certification نیز نظر بیاندازید.

Multinational Corporation شرکت یا کمپنی چند ملیتی. صنایع و تجارت با قدرت که همزمان در چندین مملکت کار مینمایند. اینها آنقدر بزرگ و پر قدرت اند که میتوانند بر دولت ها اعمال نفوذ نموده و قوانین تجارت جهانی را ساخته یا تغییر دهند. بنام Transnational Corporation نیز یاد میشود.

Multiple chemical sensitivity (MCS) نوعی مریضی است که شخص در مقابل مواد ترکیبی موجود در رنگها، عطریات، موترها، مواد تعمیراتی و غیره حساسیت شدید پیدا میکنند. همچنان بنام مریضی محیطی environmental illness نیز یاد میشود.

Nephtha یک محلل کیمیاوی که خاصیت زهری دارد.

Natural fertilizer کود طبیعی. موادی که از باقی مانده موجودات حیه بدست میآیند. مثل: فضله حیوانات، اجزای خشک شده و پوسیده نباتات و غیره.

Natural gas گاز طبیعی. گازیکه مانند تیل در زیر زمین ساخته شده و جهت مصرف سوخت استخراج میگردد.

Natural pesticide آفت کش طبیعی. آفت کش ها ای که از مرکبات طبیعی بوجود آمده اند. مانند: نباتات مختلفه (سیر، مرچ، ماریگلد و غیره)، شیر، ویا روغن نباتی.

Natural succession مرحله از بازیابی واحیاء مجدد نباتات، در زمین ای که قبلاً بدلایلی تخریب شده است.

Nickel عنصر فلزی. این عنصر در ترکیب باطریها، صفحات برقی و قلائی کاری استفاده میشود. معروض شدن به نیکل، مشکلات صحتی را بدنبال دارد.

Nitrogen عنصر گازی. این عنصر اکثر قسمت هوا را تشکیل داده، و برای باروری زمین ها خیلی مهم است.

Nitrogen-fixing plants or trees نباتات و درختان تثبیت کننده نایتروجن. این نباتات نایترو جن را به زمین علاوه نموده، و باعث باروری آن میگرددند (مثل شبدر).

Node پندک یا جست، قسمتی از شاخه نبات که برگ از آنجا رشد میکند.

Nonrenewable resource سوخت غیر قابل تجدید. این سوخت ها بعد از مصرف شدن، دیگر جایگزینی ندارند. با انرژی های تجدید پذیر آنها مقایسه کنید.

Plant breeding نسل گیری از نباتات. این اصطلاح در مواردی استفاده میشود که زارعین از تخم های بهتری برای رشد نباتات قویتر، مغذی تر و مقاومتر در مقابل امراض استفاده مینمایند. این روش نسل گیری سال های زیادی توسط دهقانان استفاده شده است و در نتیجه انواع متعدد محصولات خوش مزه و مغذی امروزی بدست آمده است.

Plastic پلاستیک، ماده ترکیب از نفت و سایر مواد کیمیایی است. استفاده از پلاستیک راحت است، اما ساخت، ذخیر و دفع آن خطراتی را متوجه جامعه میکند. بعضی از پلاستیک ها حتی خصوصیات توکسیک دارند.

Plumb line نخ شاول . تار ایکه در یک انجام آن وزن آویزان بوده و در آله لیول برای یافتن زمین های هم سطح در شیب ها بکار میرود.

Pollinate گرده افشانی. انتقال پولن یک گل به دیگری برای تولید مثل.

Pollinator گرده افشان. معمولاً به حشرات و پرندهانی اطلاق میشود که پولن گل هارا از یکی به دیگری انتقال میدهند. باد نیز قادر به انجام اینکار هست.

Pollution آلوده گی . مواد مضر منتشر شده در هوا، آب و یا زمین.

Pneumonia سینه بغل. مریضی تنفسی همراه با اعراض تب، سرفه و ضعیفی.

POPs آلوده کننده های پایدار عضوی. مواد کیمیایی که سمی بوده و برای مدت طولانی در طبیعت باقی می مانند. مانند دایوکسین ها و PCB ها.

Precautionary principle اقدام پیشگیرانه . برگرفته ازین مفکوره است " هرگاه چیزی را فکر میکنید که مضر است، حتی اگر یقین نداشته باشید، استفاده نکنید تا صحت افراد و محیط سالم بمانند " .

Predator شکارچی . حیوانیکه به شکار و خوردن دیگر حیوانات دیگر میپردازد.

Progesterone هورمون جنسی زنانه. این هورمون به همراه استروجن، خواص جنسی زنانه را کنترل میکنند.

Price support حمایت از نرخ. قیمت های حمایت شده از طرف دولت، که به دهقانان کمک میکند که بهای بیشتری برای محصولات خود طلب کنند.

Organic matter ماده عضوی . هر ماده ایکه در عضویت حیه وجود داشته و قابلیت فاسد شدن و تجزیه را داشته باشد. مانند مواد ترکیبی نباتات، حیوانات، باکتریها وغیره. اضافه نمودن مواد عضوی به زمین سبب افزایش باروری آن میگردد.

Organic waste زباله عضوی . باقی مانده غذا، بازمانده نباتات، فضلات و دیگر اشیا ایکه منشأ عضوی دارند، بنام زباله های عضوی یاد میشوند. این زباله ها قابلیت تجزیه را دارند.

P

Paracetamol به Acetaminophen ببینید.

Paralyze فلج . ناتوانی در حرکت کردن.

Parasites پرازیت ها. موجودات کوچک که در داخل بدن ویا روی پوست حیوانات و انسان ها زندگی نموده و سبب بعضی مریضی ها میشوند.

Passive solar design دیزاین تعمیرات برای بهره گیری از موقعیت و اقلیم برای گرم نمودن، سرد ساختن و گرفتن روشنایی از طبیعت.

PCBs پولی کلورینتید بای فینایل ها مرکباتی اند که در ترکیب رنگها، پلاستیک، و سایل برقی وغیره وجود دارند. این مواد توکسیک بوده، کمتر تجزیه شده و در طبیعت برای مدت طولانی باقی می مانند. از جمله آلوده کننده های پایدار عضوی اند.

Pesticide آفت کش. زهریات کیمیایی که برای کشتن حشرات، کرمها، آفت ها و امراض نباتی استفاده میشود.

Petrol به gasoline ببینید.

Petroleum به oil نظر اندازید.

Pioneer species نباتات پیشقدم. اولین نباتاتیکه در یک زمین صدمه دیده دوبار برویند.

Placenta جفت نوزاد. عضو اسفنج مانند که به شکل خریطه بوده و جنین را در داخل رحم نگه میدارد. مواد غذایی و خون از طریق پلاستتا به جنین میرسد. متأسفانه، مواد کیمیایی زیادی قابلیت نفوذ به پلاستتا را داشته و سبب نقایص ولادی در اطفال میگرددند.

Plantiff شاکی، مدعی. کسیکه در محکمه اقامه دعوی میکند، بخاطریکه در مواردی متضرر شده است.

Resistance مقاومت، پایداری . قابلیت پایداری در مقابل عامل ایکه بصورت نارمل سبب ضرر یا مرگ آن میشود. مثلا مقاومت باکتری ها در مقابل انتی بیوتیک ها، و یا مقاومت حشرات درمقابل آفت کش ها.

Resource recovery بازیابی منبع. استفاده مجدد از منابع استفاده شده، که شامل مراحل استفاده مجدد، بازیابی و ترکیب زباله ها میگردد.

Residue باقیمانده، بازمانده. مثلا: باقیمانده آفت کشها بشکل پودر یا لایه روغنی میباشد که بعد از خشک شدن مواد سمپاشی شده روی نباتات باقی میماند. یا بازمانده نباتات بشکل برگ ها، ساقه ها و ریشه های خشک شده (بعد از درو و جمع آوری حاصلات آنها).

Respirator نوعی ماسک است که روی بینی و صورت را پوشانده، و مانع دخول گازات توکسیک میشود.

Respiratory illness مرضی تنفسی . امراضی که سیستم تنفسی را متأثر ساخته و سبب نفس تنگی میگردد، مثل آستما، آمفیزم و سینه بغل.

Restoration احیای مجدد . تبدیل یک شی از کار افتاده به شکل قابل استفا ده.

Reservoir آب ذخیره شده . معمولا به ذخایر ساخته شده توسط انسانها اطلاق میگردد، مانند آب نگهداری شده در بند ها.

Routine gas flare هرگاه گاز طبیعی بصورت بیست و چهار ساعته از نفت جدا شده و سوزانده شود، به شعله های تولید شده (شعله روتین) گفته میشود.

Runoff جاری شدن آب بروی زمین، بعوض جذب آن در زمین.

S

Safe water آب مطمئن ، آبیکه توسط مواد کیمیاوی، جراثیم مرضی، کرم ها و دیگر آلوده گی ها ملوث نشده باشد. آب پاک برای نوشیدن، حمام کردن و شستشوی البسه مناسب است.

Safety gas flare وقتیکه گاز ذخیره شده در تصفیه خانه نفتی، برای جلوگیری از انفجار سوختانده شود (نه بطورهمیشگی) ، به این شعله ها (شعله های امنیتی) گفته میشود.

Pseudoephedrine دواپی است که سبب بازشدن مجرای تنفسی میگردد (برونکودایلاتور)

PVC پولی وینایل کلوراید. نوعی پلاستیک است که در ترکیب خود کلورین دارد. درهنگام ساخت و سوختاندن این ترکیبات، مواد سمی آزاد میشود که خیلی خطرناک اند. مانند دایوکسین ها و فیوران ها.

Q

Quinine دواپیست که برای تداوی مالاریا استفاده میشود.

R

Radiation تشعشع . نوعی انرژی غیر قابل دید. تشعشعات بعضا منشأ طبیعی دارند، مثل نور آفتاب. بعضی دیگر حالت غیر طبیعی دارند، مانند انفجارات اتمی که برای صحت خیلی مضر اند.

Radiation poisoning تسمم با تشعشعات. معروض شدن به تشعشعات غیر طبیعی سبب امراضی مانند: مشکلات جلدی، سرطان، سوختگی ها وغیره میگردد.

Recycle بازیابی کردن یا دوباره به دوران انداختن. استفاده دوباره از چیز ایکه یکبار استفاده شده و دور انداخته میشود. غالبا شی مصرف شده را به یک وسیله یا ماده دیگر قابل استفاده تبدیل میکنند.

Refinery به oil refinery ببینید.

Rehydration drink مایعیکه از ترکیب شکر، نمک و آب ساخته شده و برای تعویض مایعات از دست رفته بدن نوشیده میشود.

Renewable resource منبع قابل تجدید انرژی. منابع ایکه بعد از استفاده، دوباره قابلیت احیاء را دارند. مانند: رشد دوباره شاخه های بریده شده. یا جزیی از طبیعت اند، مثل : باد، نور آفتاب وغیره. با nonrenewable resource مقایسه کنید.

Reproductive health صحت باروری . موضوعیکه درباره صحت سیستم تناسلی موجودات حیه، و قابلیت تولید مثل آنها هم در مردان و هم زنان بحث میکند.

Soakaway pit یک حفره یا چاه ایکه با ریگ میده و جفله پر شده و اجازه میده که آب به آهستگی در زمین جذب گردد.

Sociodrama درامه های اجتماعی کوتاه ، که در آن مشکلات اجتماعی و راه حل های آن از طریق درامه نمایش داده میشود.

Solar energy انرژی آفتابی . ازین انرژی برای تولید برق استفاده

Solar oven دیگی که از حرارت آفتاب برای پختن غذا استفاده میکند.

Solar panel صفحه آفتابی ، صفحه خاصی است که حجات نوری بالای آن نصب شده و شعاع آفتاب را جذب و تبدیل به برق میکند.

Solid waste هرچیزی که استفاده شده و دور انداخته میشود. (آشغال عادی) بنام های trash, garbage, litter, rubbish نیز یاد میشود.

Solvent حلال (حل کننده) . ماده یا مایع ایکه مواد دیگر را درخود حل میکند. آب یک حلال بی خطر است، اما بنزین، اسیتون، گاسولین، و زایلین از جمله حلال های خطرناک اند.

Stagnant water آب ایستاده . این آب بوی بدی پیدا نموده و پشه های مرضی عموماً در داخل آن تخمگذاری میکنند.

Sterile عقیم ، معقم . به دوحالت اطلاق میشود: وقتیکه حیوانات، نباتات و انسانها قابلیت تولید مثل را از دست میدهند، و یا یک شی از جراثیم مرضی پاک باشد.

Sterility عقامت ، عدم توانایی برای تولید مثل.

Sterilize معقم کردن، کشتن جراثیم مرضی.

Surface water آب سطح زمین. آب ایکه بر روی زمین جریان دارد، مثل: دریاها، خلیج ها، جوی ها و ذخایر آبی.

Subsidy سبساید. مقدار پولی که جهت بلند بردن یا پایین آوردن نرخ ها پرداخته میشود. مثلاً سبسایدی های زراعتی، صحری، نفتی وغیره.

Sustainable پایدار . قابلیت استفاده دوامدار از یک شی، بصورتیکه سبب بوجود آمدن ضرر نشود.

Sustainability پایداری، قابلیت تولید و استفاده دوامدار یک شی یا ماده، چی در حال یا آینده که سبب بوجود آمدن خطر به مردم و محیط نشود.

Syringe سرنج. وسیله ایست که برای تطبیق زرقیات استفاده میشود.

Sanitary landfill حفره حفظ الصحوی. محوطه و حفره ایکه زباله های غیر قابل بازیافت در آنجا ذخیر میشوند. این روش بهتر از رها نمودن زباله ها در فضای آزاد است.

Sanitation حفظ الصحه . ساخت و نگهداری تشاب ها بصورت صحی و درست، طوریکه از انتشار جراثیم مرضی جلوگیری گردد.

Scarcity کمبود . مثلاً نبودن مقدار کافی غذا و آب.

Schistosomiasis مرضیست که توسط کرم های موجود در باتلاب ها یا آب های ایستاده بوجود میاید. نام های blood bilharzia و flukes نیز یاد میشود.

Septic tank تانک سپتیک. تانکی که در زمین دفن شده و برای جمع آوری و رسیدگی به زباله ها استفاده میشود.

Sewage آبیکه برای انتقال فاضلاب در لوله های بسته استفاده میشود. آب مورد استفاده در سیستم فاضلاب.

Sewage system سیستم فاضلاب. سیستم متشکل از پایپ ها، محفظه ها ، محوطه و سایر تأسیسات که فاضلاب تولید شده را دفع میکند.

Sewage treatment فیلتر نمودن آب استفاده شده در فاضلاب، تا تصفیه شده و دوباره از آن استفاده مفید بعمل آید.

Sewer پایپ ها و چینل هاییکه سیستم فاضلاب را می سازند.

Sharps اشیائ تیز (نوک تیز) مانند سوزن ها، کارد، ویا سایر وسایل لبه تیز طبی. (شیشه های شکسته نیز جز اشیائ نوک تیز اند).

Silica, silica dust ماده ایست که در بسیاری از معادن یافت شده و در صنایع کاربرد دارد. تنفس ذرات سیلیکا خیلی خطرناک است.

Silicosis سیلیکوزز . مشکل تنفس ایکه از اثر تنفس ذرات سیلیکا ایجاد میشود.

Silt دانه های کوچک سنگ و ریگ که توسط جریان آب حمل شده و بالاخره جزء عمده زمین های بارور میشود.

Smelting آهنگری و قلائی کردن. حرارت دادن فلزات تا با آنها کار شود. قلائی کاری اغلباً سبب آلوده گی های زهری میگردد.

V

Vaccination به immunization ببینید.

Vaccination programs به immunization programs
نظر ببیندازید.

Vaporize تبدیل مایع به گاز، تبخیر.

Value-added product محصول با ارزش اضافه. شی ای که به صورت خام نبوده، و بشکل بهتری برای فروش پروسس شده است.

Ventilation تهویه. گردش هوا در یک تعمیر یا تأسیسات.

W

Wastewater آب زاید. آبیکه بر اثر مصرف در خانه، مزرعه یا کارخانه آلوده گردیده و قابل استفاده نیست.

Water security مصونیت آب. دسترسی مؤثر و مطمئن به آب قابل استفاده.

Water table به groundwater ببینید.

Water treatment راه های مختلفه مصون سازی آب.

Watershed حوزه آبی یا منطقه ای که آب باران و برف را در خود جمع می نماید، و آنرا به رود خانه، جهیل یا تالاب رهنمائی میکند. همچنان بنام catchment's area نیز یاد میشود.

Watershed management استفاده و نگهداری زمین و آب در یک حوزه آبی به طریق ای که صحتی و پایدار باشد.

Wetland تالاب یا باتلاق ها ای که توسط آب های سطحی و نباتات برای اکثر سال پوشیده شده است.

Wind energy برق ای که از مهار نمودن انرژی باد تولید میگردد.

Windlass قسمتی از چاه یا چشمه که برای کشیدن بهتر دلو آب تغییر داده شده است.

T

Temperate climate آب و هوا ای که چهار فصل را بصورت منظم دارد (بهار، تابستان، خزان و زمستان). کشور های شمال و جنوب خط استوا این آب و هوا را دارند. به Tropical climate نظر کنید.

Toluene یک حلال کیمیاوی خطرناک.

Toxic زهری یا سمی. هر چیز ای که برای صحت و محیط زیست خطرناک باشد و سبب مسمومیت و مرگ گردد.

Toxoplasmosis مرضیست که توسط جراثیم موجود در غذا بوجود می آید.

Trade تجارت. عبارت است از تبادل کالا و اجناس بین اشخاص، کمپنی ها و دولت ها. تجارت غیر عادلانه عمده ترین دلیل فقر است.

Traits خصوصیات مشخصی که توسط جین ها تعیین شده و از یک نسل به نسل دیگر انتقال میکنند. مانند: رنگ چشم ها، موها، اندازه قد و غیره. بنام Characteristics نیز یاد میشوند.

Tree plantations مزارع بزرگی که فقط یکنوع درخت در آن کاشته شده و پرورش می یابد. مانند درخت رابر، سدر و غیره.

Tropical climate اقلیم گرم که دو فصل مرطوب و خشک دارد. این آب و هوا در کشور های نزدیک خط استوا دیده میشود.

Tuberculosis (TB) توبرکلوز، سل. مرضی ای که سیستم های تنفسی، استخوان، خون، سیستم هضمی و غیره را مبتلا میکند.

Tumors تومورها. رشد غیر طبیعی در داخل بدن، که معمولاً توسط سرطان ایجاد میشود.

Turbine توربین، داینمو. همان قسمت ای که چرخش آن توسط آب یا باد، سبب تولید برق میشود.

Turpentine یک حلال توکسیک.

Typhoid محرقه. مرضی سیستم هضمی است که از طریق استفاده آب ها و مواد غذایی ملوث با مواد غایبه انتقال می یابد.

U

Y

Yellow fever تب زرد. مریضی خطرناک‌است که بوسیله پشه‌ها انتقال می‌شود. در افریقا و قسمتی از آمریکای جنوبی معمول است.

Z

Zero waste بحد اقل رساندن مقدار زباله تولید شده و بازیابی تمام ضایعات ایجاد شده برای جلوگیری از ایجاد مشکلات صحتی و محیط زیستی.

World Health Organization (WHO)

سازمان صحتی جهان جزئی از ملل متحد است، که مسوولیت صحت بین‌المللی را دارد.

World Trade Organization (WTO)

سازمان تجارت جهانی. مؤسسه پر قدرت جهانی است که بر موافقت‌نامه و قرارداد های تجارتی فی مابین ملل و کمپنی های چندین ملیتی، نظارت می‌کند.

X

Xylene یک حلال کیمیاوی، خاصیت سمی دارد